

Asia: VN/30737/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista

Lausunto

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Luonnoksessa on nostettu esiin Suomen turvallisuusympäristön perustavanlaatuinen muutos ja sen edellyttämä huoltovarmuuden ja varautumisen tason korottaminen. Luonnoksessa tunnistetaan hyvin logistiikan ja kriittisen infrastruktuurin merkitys, kyberturvallisuushkiin varautuminen sekä yhteistyön merkitys varautumisessa.

Lausunnot lukuun 2. Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdat

Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdissa olisi syytä selkeämmin nostaa esiin Suomen sijainti ja siitä johtuva poikkeuksellinen riippuvuus merikuljetuksista ja niiden jatkuvuudesta. Suomen riippuvuus merikuljetuksista on korostunut entisestään nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen merikuljetusten osuus Suomen ulkomaankaupasta on noussut jo yli 95 prosenttiin, tuonnista jopa 97,7 prosenttia kulkee meritse. Muissa EU-maissa merikuljetusten osuus on keskimäärin 30 prosenttia.

Nostamme lisäksi esiin sivuilla 3-4 kuvatun Huoltovarmuusorganisaation merkityksen. Suomen malli, jossa viranomaiset ja elinkeino tekevät tiivistä ja systemaattista yhteistyötä varautumisessa ja huoltovarmuuden varmistamisessa on poikkeuksellinen ja keskeisen tärkeä. Elinkeino ja viranomaisten välistä yhteistyötä tulee edelleen kehittää ja tiivistää.

Lausunnot lukuun 3. Kehittämiskohteiden taustat ja tavoitteet

3.1 Huoltovarmuuskriittinen infrastruktuuri

Suomen kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta merikuljetusten toimintavarmuus ja jatkuvuus on avainasemassa. Muuttunut turvallisuusympäristö on lisännyt merkittävästi riskejä

häiriöihin Itämerellä. Suomen ulkomaankaupan kulkiessa meritse, on merikuljetusten jatkuvuus turvattava myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa- tämän olisi hyvä näkyä selkeämmin kriittisen infrastruktuurin tavoitteissa.

3.6 Osaaminen ja osaavan työvoiman saatavuus

Kannatamme luonnokseen kirjattua tavoitetta laatia keskeisillä sektoreilla lyhyen ja pitkän aikavälin tiekartta huoltovarmuuskriittisten tehtävien osaamisen pullonkaulojen ratkaisemiseksi. Korostamme, että tiekartat tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä elinkeinon kanssa. Merenkulkualalla tarve mm. merenkulun koulutusjärjestelmän kokonaisvaltaiseen kehittämiseen pikaisella aikataululla on noussut vahvasti esiin työvoiman saatavuuden toimenpiteitä selvitetessä.

Lausunnot lukuun 4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet

4.1 Energiahuolto

Kappaleessa tulisi tunnistaa selkeämmin energiahuollon merkitys ja polttoaineen jakelun kriittisyys ja priorisointi logistiikan tarpeisiin yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden turvaamisessa.

4.2 Kuljetusten jatkuvuus

Kappaleessa, sivulla 15 on tunnistettu kotimaisen aluskannan merkitys poikkeusolojen kuljetusten jatkuvuuden varmistamisessa sekä valtion vakuutustakuu tilanteissa, joissa kaupallisia vakuutuksia ei ole saatavilla. Huoltovarmuusorganisaation Vesikuljetuspoolin tilaaman Suomen merikuljetusten huoltovarmuuskapasiteetti -selvityksen johtopäätöksenä on, että Suomen rekisterissä olevia aluksia on liian vähän Suomen huoltovarmuuskuljetuksiin. Riittävän kotimaisen jäävahvisteisen aluskaluston ja suomalaisten merenkulkijoiden riittävyys tulisi varmistaa kaikin käytettävissä olevin keinoin pikaisesti. Tämä olisi hyvä täsmentää päätökseen huoltovarmuuden tavoitteista.

Sivulla 15 on hyvin todettu, että Suomen ympärivuotisten merikuljetusten mahdollisimman hyvä toimintavarmuus sekä jatkuvuus on turvattava. Suomeen voi turvallisesti liikennöidä jääolosuhteissa vain jäävahvistetut ja jääluokitettut alukset. Riittävän jäävahvisteisen kotimaisen tonniston ja jäänmurtopalvelujen saatavuus poikkeusoloissa on keskeistä huoltovarmuuden turvaamisessa poikkeusoloissa.

Vaihtoehtoisia kuljetusreittejä kuvaavaan tekstiin olisi hyvä selkeyden vuoksi täydentää se tosiasia, että Suomen sijainnista johtuen merikuljetuksia ei ole mahdollista korvata muilla kuljetusmuodoilla kuin pieniltä osin. Vaihtoehtoisia kuljetusreittejä on oltava, mutta niiden kautta voidaan kuljettaa vain marginaalinen osa ulkomaankaupan kuljetuksista, joten merikuljetusten jatkuvuuden varmistaminen korostuu.

Pidämme sivulla 16 todettua merenkulkuelinkeinon kansainvälisen kilpailukyvyn ylläpitämistä kriittisen tärkeänä merikuljetusten jatkuvuuden varmistamiseksi poikkeusoloissa. Riittävän kotimaisen jäävahvisteisen aluskaluston ja suomalaisten merenkulkijoiden varmistamiseksi Suomen lipun ja toimintaympäristön kilpailukyky normaalioloissa on välttämätöntä.

4.11 Sotilaallinen huoltovarmuus

Merikuljetusten ja kauppaa-alusten rooli sotatarvike- ja miehistökuljetuksissa on merkittävä. Tämä olisi hyvä todeta kappaleessa 4.11.

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuustoiminnan rahoitus ja kehitys

-

Lausunnot lukuun 6. Valtioneuvoston tavoitteiden seuranta

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

-

Tuurnala Tiina
Suomen Varustamot ry